

Oh, my papa...

"Confesso que mai no he acabat d'entendre què volia dir el professor Castellanos amb això que les "característiques de tipus comercial -del teatre de Sagarra- el fan molt més difícil de valorar acadèmicament". I doncs com s'ho deuen fer a la Sorbona amb el teatre de Labiche i de Sacha Guitry? Perquè comercial, el que se'n diu comercial, el teatre d'aquests dos autors ho és tant o més que el del meu pare."

Un cop més em veig en la necessitat d'escriure sobre el meu pare. Sento de veres contrariar alguns lectors d'aquesta generosa revista que ja es començaven a creure -santa innocència- que finalment s'havien alliberat del fantasma del famós escriptor i, cosa pitjor, de les impertinències i dels sentimentalismes del fill modèlic entossudit a "reivindicar" la figura del seu pare. Em veig en la necessitat de parlar-ne perquè dos amables lectors m'han demanat per escrit que ho fes i que ho fes, precisament, en aquestes pàgines. Els dos amables lectors, Neus Carreras, una senyora de Barcelona, i Jaume Civit, un noi del Pallars Sobirà, es pregunten, respectivament, per què en els actes commemoratius del Centenari de Josep Maria de Sagarra no n'hi ha previst cap sobre la seva traducció de la *Divina Comèdia* i per què el grec 94 programa dues de les seves traduccions de Shakespeare (*Otel·lo* i *Les alegres casades de Windsor*) i cap obra dramàtica original.

Pel que fa a la traducció de la *Divina Comèdia*, la Comissió d'Honor del Centenari Sagarra havia previst la possibilitat de celebrar un acte en col·laboració amb l'Institut Italià de Barcelona. Recordo que, en l'acte de constitució de la Comissió, vaig intervenir-hi en aquest sentit. Pel que sembla, no s'ha fet res, és a dir, no s'ha establert cap contacte amb l'Institut Italià, almenys que jo sàpiga. I és una llàstima. Quan el meu pare començà a traduir la *Divina Comèdia*, l'any 1935, *La Veu de Catalunya* va anunciar que en publicaria setmanalment la versió catalana a les planes del diari, notícia que va provocar una carta del president-director de l'Institut Italià, Giovanni Moro, que va aparèixer a *La Veu de Catalunya*, el 26 de juny de 1935, en la qual aplaudia, "con cuore di studioso, d'italiano, d'ammiratore della antica cultura catalana", la iniciativa del diari. Hauria estat molt agradable de poder recordar aquest fet, i alguns altres de relacionats amb la traducció de Sagarra de la *Divina Comèdia* -que el professor Zanotti havia reconegut, en repetides ocasions, que era la millor de totes les fetes en caràcters llatins- en una taula de dantistes italians i catalans.

Encara que, entre els dantistes catalans, potser no tot eren flors i violes. Tinc molt present un famós article del professor Antoni Comas (ACS) publicat al diari *Avui* (gener del 1971) en què, comparant la versió d'Andreu Febrer amb la del meu pare, escrivia el següent: "Crec ben sincerament que la qualitat literària que hom sol atorgar a la traducció de la *Divina Comèdia* de Josep M. de Sagarra és un tòpic que cal revisar i, en conseqüència, reconsiderar el concepte en

què generalment és tinguda la d'Andreu Febrer, probablement la millor de les que tenim en català". Si més no, la desitjada taula de l'Institut Italià hauria pogut servir per a això, per a revisar el tòpic a què feia referència Antoni Comas.

Quant a la programació del Grec 94, haig de dir que em sembla del tot correcta. No veig per què no es poden programar un parell de les traduccions que Sagarra ve fer de Shakespeare en lloc de dues obres originals (que ja es poden veure, sigui al Teatre del Sol de Sabadell -*El Cafè de la Marina*-, sigui al Romea -*La Corona d'espines*, a partir de setembre). A més, s'ha de tenir en compte que les traduccions de Shakespeare de Sagarra, si bé també han estat criticades, no faltaria sinó!, en alguns sectors teatrals de procedència universitària són infinitament més ben acollides que no pas el seu teatre original.

Pel que fa al teatre de Sagarra, en el món universitari català -o, si prefereixen, en un cercle restringit, però força poderós d'aquest món-, encara pesen les declaracions del professor Jordi Castellanos: "Pel que fa al teatre de Sagarra, el fet que tingui característiques de tipus comercial, el fa molt més difícil de valorar acadèmicament". Confesso que mai no he acabat d'entendre què volia dir el professor Castellanos amb això que les "característiques de tipus comercial -del teatre de Sagarra- el fan molt més difícil de valorar acadèmicament". I doncs com s'ho deuen fer a la Sorbona amb el teatre de Labiche i de Sacha Guitry? Perquè comercial, el que se'n diu comercial, el teatre d'aquests dos autors ho és tant o més que el del meu pare. De vegades penso que la referència a aquestes "característiques" vol dir, en el fons, que es tracta d'un teatre dolent o, en tot cas, sense prou qualitat perquè el professor es digni a donar-hi un cop d'ull, és a dir, es digni a "valorar-lo acadèmicament".

Així, doncs, no és estrany que determinades persones que provenen del món universitari, de les aules universitàries, i que circumstancialment es guanyen les garrofes programant teatres oficials, experimentin un cert rebuig amb el teatre de Sagarra. Són persones per les quals la possible posteritat de Sagarra recolza solament en les seves traduccions de Shakespeare i en el seu volum de *Memòries*. Cosa que, evidentment, no sol passar entre aquelles altres persones que procedeixen del món teatral català i saben que el teatre de Sagarra continua essent, encara avui, un teatre amb unes "característiques de tipus comercial" susceptibles d'omplir, un dia i un altre també, els teatres d'aquest país. Però, repeteixo, no tinc res contra la programació dels Shakespeares, tot al contrari. **Joan de Sagarra**